

دانشکده مدیریت

رساله دکتری تخصصی در رشته مدیریت بازرگانی - سیاست گذاری بازرگانی

عنوان:

برنامه ریزی استراتژیک توسعه ترانزیت کانتینری بنادر جنوب ایران

استاد راهنما:

دکتر محمد حقیقی

استاد مشاور داخلی:

دکتر طهمورث حسنقلی پور

اساتید مشاور خارجی:

دکتر حمید خداداد حسینی، دکتر علی شفائی

پژوهش، تهیه و تدوین:

همایون یوسفی

۱۳۹۲

مرکز بررسی و مطالعات راهبردی

اجرای این پایان نامه مورد حمایت مالی سازمان بنادر و دریانوردی قرار گرفته است و سازمان به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتیرانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

چکیده

حمل و نقل دریایی از امور زیر بنایی و یکی از اجزای مهم چرخه تولید و مصرف به شمار می‌آید که در سیستم ملی کشورها در بخش خدمات قرار می‌گیرد. ارزانتترین و ایمن ترین روش حمل و نقل کالا از طریق دریا و بصورت کانتینر می باشد. با رعایت حداقل هزینه و قابلیت جابجایی حجم بالای کالا توجه به حمل و نقل دریایی دو چندان گردیده است. در دو دهه گذشته، مدیران ارشد سازمان های برتر جهان بر لزوم و اهمیت برنامه ریزی استراتژیک پی برده و مزیت های آن را در پیشبرد اهداف و برنامه ها و تعیین آینده ی سازمانی کاملاً درک کرده اند. مثال زیر تأکیدی بر باصرفه بودن صنعت حمل و نقل دریایی دارد: "یکی از مدیران بزرگترین ناوگان حمل و نقل کانتینری دنیا می گفت: هزینه حمل و نقل یک تلویزیون از کره جنوبی تا کپنهاگ حدود ۵۱ دلار است درحالیکه هزینه حمل و نقل همان تلویزیون از بندر تا مرکز فروش در کپنهاگ همان ۵۱ دلار می باشد." در این زمینه جمهوری اسلامی ایران به دلیل موقعیت ژئوپولیتیک کشور در جهان نقش موثری را به عنوان پل ارتباطی میان دریای عمان و خلیج فارس در جنوب و دریای خزر در شمال ایفا می نماید. متأسفانه، در چند سال گذشته از این موقعیت استراتژیک در زمینه ترانزیت کانتینری کالا به خوبی استفاده نگردیده است.

بدیهی است توسعه زمانی معنای واقعی به خود می گیرد که بسترهای لازم و کافی در تمام ابعاد آن تأمین و فراهم شده باشد و به طور صرفاً انحصاری در قالب تنها یک یا تعدادی از حلقه های زنجیره، محدود و محصور نشده باشد، از اینرو تحقق فرآیند توسعه بنادر مسیر پیچیده همراه با چالشهای بسیار جدی است که نیازمند جهت گیری واحد و تعامل همه جانبه تمامی ارگانهای فعال در عرصه صنعت و حمل و نقل می باشد. بنی هاشمی و دیگران (۱۳۹۱). در این تحقیق تلاش می گردد که با بررسی نقطه نظرات خبرگان دریایی کشور و با استفاده از روش های کمی و کیفی تحقیق استراتژی مناسبی در راستای توسعه ترانزیت کانتینری بنادر جنوب کشور پیشنهاد گردد.

فصل اول: کلیات تحقیق

فصل اول: کلیات تحقیق	أ
مقدمه	۲
مساله اصلی تحقیق	۳
اهمیت و ضرورت انجام تحقیق	۶
نوآوری تحقیق	۸
پرسش های اصلی تحقیق	۸
پرسش های فرعی تحقیق	۸
اهداف اساسی از انجام تحقیق	۹
قلمرو تحقیق	۱۰
جامعه آماری و نمونه گیری	۱۰
نمونه گیری	۱۱
روش جمع آوری داده ها (کیفی و کمی)	۱۱
نتایج مورد انتظار پس از انجام این تحقیق	۱۲
محدودیت ها و مشکلات انجام تحقیق	۱۲
تعریف واژه ها و اصطلاحات تخصصی	۱۳
مقدمه	۱۷
مبانی مربوط به برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک	۱۹
برنامه ریزی استراتژیک	۱۹
بیانیه ماموریت	۲۰
بیانیه ارزش ها	۲۱
بیانیه چشم انداز	۲۱
اهداف بلندمدت و کوتاه مدت	۲۲
تعریف واژه استراتژی	۲۲
انواع استراتژی	۲۳
استراتژی های فرعی	۲۴
مدیریت استراتژیک	۲۵
ویژگی های مدیریت استراتژیک	۲۵
رویکرد اقتضایی درانتخاب مکتب مناسب استراتژیک	۲۶
مدل پویایی سازمان	۲۶

۲۷	مدل استراتژیک عام
۲۸	بررسی عوامل محیطی
۳۳	فرایند تدوین استراتژی رقابتی
۳۴	رویکردهای مختلف به توسعه استراتژی
۳۵	اصول کلی حاکم بر تدوین استراتژی
۳۶	تدوین استراتژی برنامه ریزی شده در مقابل استراتژی نوظهور
۳۷	نقش تفکر استراتژیک در فرایند برنامه ریزی استراتژیک
۳۷	مراحل تدوین و انتخاب استراتژی ها
۳۸	مزیت های پیاده سازی و اجرای برنامه ریزی استراتژیک
۴۱	کانتینر و منشاء ظهور آن در صنعت حمل و نقل دریایی
۴۲	تاریخچه حمل و نقل دریایی
۴۳	حمل و نقل با کانتینر
۴۶	شناسایی و ردیابی کانتینر
۴۶	کانتینرهای هوشمند
۴۷	فن آوری مهر و موم الکترونیکی کانتینرها
۵۱	تأیید ایمنی کانتینر
۵۱	بررسی نسل های کشتی های کانتینر بر
۵۲	سیر تکاملی بنادر
۵۳	بنادر نسل اول
۵۳	بنادر نسل دوم
۵۴	بنادر نسل سوم
۵۶	آشنایی با بنادر کانونی یا هاب
۵۸	بررسی شاخص زمان کل توقف کشتی در بندر
۵۸	تجهیزات بندری
۵۹	تجهیزات خشکی
۵۹	بنادر کانتینری و تجهیزات بندری پایانه های کانتینری
۶۰	بخش های مختلف یک ترمینال کانتینری
۶۱	ترمینال کانتینری ریلی
۶۱	ترمینال دوبه
۶۲	درب ورود و خروج
۶۲	ترمینال کشتی

۶۴	تعمیر و نگهداری
۶۵	آشنایی با روند جابجایی کانتینر در بندر
۶۷	مفهوم چرخه کانتینر
۷۰	مشخصات بنادر کانتینری جنوب کشور
۷۰	بندر خرمشهر
۷۱	بندر شهید رجایی
۷۲	بندر امام خمینی (ره)
۷۴	بندر بوشهر
۷۵	بندر چابهار
۷۶	نگرشی بر تخلیه و بارگیری کانتینر از طریق بنادر کشور
۸۴	تعریف واژه ترانزیت
۸۴	عوامل موثر بر ترانزیت بهینه کالا
۸۵	تاریخچه ترانزیت در ایران
۸۷	ترانزیت خارجی و مقررات عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران
۸۸	آشنایی با کریدورهای ترانزیتی از مسیر ایران
۹۲	مزیت های ترانزیت کانتینری از طریق ایران
۹۳	نقش فناوری اطلاعات در تسهیل مقررات گمرکی
۹۴	نگرشی بر تجارب موفق بنادر کانتینری جهان
۹۸	بررسی عملکرد اپراتورهای برتر ترمینال های کانتینری جهان
۱۰۳	تأثیرکشتی های کانتینربر بزرگ بر توسعه بنادر
۱۰۵	قطعنامه؛ اولین همایش توسعه ترانزیت از طریق بنادر جمهوری اسلامی ایران
۱۰۶	نگرشی بر ترمینال های کانتینری هوشمند
۱۱۱	مدل پورتر
۱۱۴	مدل نه عاملی چو به منظور رقابت پذیری بین المللی
۱۱۵	مدل رقابت صنعتی پورتر
۱۱۷	مدل رنجیره ارزش تدارکات دریایی
۱۱۷	مدل ترکیبی فیلیپس
۱۱۸	مدل فرایند برنامه ریزی بهبود عملکرد
۱۱۹	مدل حمل و نقل چند وجهی ترانزیت کانتینر
۱۲۴	مدل مدیریت کانتینرهای خالی
۱۲۵	مدل توسعه صنعت ترمینال های کانتینری

۱۲۶.....	مدل تجارت الکترونیکی کانتینر.....
۱۲۷.....	مدل حمل و نقل دریایی با استفاده از بنادر خشک.....
۱۲۷.....	تجزیه و تحلیل استراتژی های کشتیرانی.....
۱۲۸.....	توسعه فناوری در صنعت کشتیرانی کانتینری.....
۱۲۹.....	مدل توسعه حمل و نقل دریایی (چارچوب SHIPMENT).....
۱۳۰.....	زنجیره تامین حمل و نقل کانتینری.....
۱۳۱.....	مدل پروفیت (PROFIT) توسعه عملیات ترمینال های کانتینری.....
۱۳۳.....	مدل توسعه بنادر حمل و نقل کانتینری.....
۱۳۳.....	مدل فرایند تکامل هر بندر.....
۱۳۴.....	مدل چارلز هیل و گارت جونز.....
۱۳۵.....	مدل کارت امتیازی متوازن.....
۱۳۶.....	مدل دیوید.....
۱۳۷.....	مدل تجزیه و تحلیل هوفر.....
۱۳۹.....	مدل ماتریس رشد آنسوف.....
۱۳۹.....	مدل عملیات کانتینر بروی کشتی و یارد.....
	مقدمه
۱۴۱.....	مدل تجزیه و تحلیل سوالات بحرانی.....
۲۸.....	ماتریس ارزیابی عوامل خارجی.....
۲۹.....	ماتریس ارزیابی عوامل داخلی.....
۲۹.....	ماتریس بررسی مقایسه ای رقابت.....
۲۹.....	ماتریس داخلی و خارجی.....
۱۴۹.....	آشنایی با مدل تحلیل SWOT.....
۱۵۰.....	تعاریف نقاط قوت و ضعف و فرصتها و تهدیدات.....
۱۵۰.....	قواعد حاکم بر مدل تحلیلی SWOT.....
۱۵۰.....	تحلیل و ارائه یافته های تحقیق.....
۱۵۲.....	مرحله پیاده سازی و آنالیز SWOT.....
۱۵۴.....	روش انجام کار با استفاده از مدل SWOT.....
۱۵۴.....	نگرشی بر بیانیه چشم انداز کشور در راستای تزانزیت کانتینری از بنادر جنوبی ایران.....
۱۶۱.....	تحلیل استراتژیک عوامل درونی و بیرونی بنادر جنوب ایران.....
۱۶۴.....	رویکرد کیفی تحقیق.....
۱۶۴.....	روش تکنیک دلفی (نظرسنجی از خبرگان).....

۱۶۵	مرحله مقدماتی
۱۶۷	طراحی چهارچوب، ابعاد، مولفه ها و شاخصهای مدل تحقیق
۱۶۸	روش های جمع آوری داده ها
۱۶۹	روایی پرسشنامه
۱۶۹	پایایی پرسشنامه
۱۷۰	جامعه آماری تحقیق
۱۷۱	ویژگیهای جامعه، نمونه آماری و روش تعیین حجم نمونه
۲۰۱	مقدمه
۲۰۱	تکنیک های تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق
۲۰۱	آماره های توصیفی
۲۰۱	تجزیه و تحلیل داده ها با روش SWOT
۲۱۴	گزارش بخش کیفی تحقیق (مصاحبه، روش دلفی و تحلیل سوات)
۲۱۶	مقدمه
۲۱۷	تجزیه و تحلیل یافته های کیفی تحقیق
۲۱۷	تجزیه و تحلیل پرسش های اصلی تحقیق
۲۳۲	بررسی های جانبی
۲۳۳	نتیجه گیری و پیشنهادات
۲۳۴	پیشنهادات کاربردی با توجه به نتایج حاصل از پژوهش
۲۳۶	پیشنهادات جهت تحقیقات آتی
۲۳۸	فهرست منابع
۲۵۱	پیوست شماره ۱
۲۵۲	پیوست شماره ۲: پرسشنامه دلفی شماره ۱
۲۵۹	پیوست شماره ۳: پرسشنامه دلفی شماره ۲
۲۶۷	پیوست شماره ۵: پرسشنامه تحقیق